

УДК 657:657.446

Є.І. Масленніков, канд.екон.наук, доц., Одес. нац.
політехн. ун-т.

УПРАВЛІННЯ ОРЕНДНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ТА ЇХ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДУВАННЯ

Є.І. Масленніков. Управління орендними операціями та їх облік на підприємствах машинобудування. Розглянуті основи управління та відображення операцій оренди основних засобів підприємств машинобудування у відповідності до положень Податкового кодексу України (ПКУ), Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 17 "Оренда" (МСБО 17) та Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 "Оренда" (П(с)БО 14).

Ключові слова: оренда, лізинг, орендодавець та орендар, стандарт, облік та управління, машинобудування.

Е.И. Масленников. Управление арендными операциями и их учет на предприятиях машиностроения. Рассмотрены основы управления и отображения операций аренды основных средств предприятий машиностроения в соответствии с положениями Налогового кодекса Украины (НКУ), Международного стандарта бухгалтерского учета 17 "Аренда" (МСБУ 17) и Положения (стандарта) бухгалтерского учета 14 "Аренда" (П(с)БУ 14).

Ключевые слова: аренда, лизинг, арендодатель и арендатор, стандарт, учет и управление, машиностроение.

E.I. Maslennikov. Management of rental operations and their accounting in the machine-building enterprises. The basic aspects of management and display of lease transactions of the basic means of machine-building enterprises are considered according to the provisions of the Tax Code of Ukraine, International Accounting Standard 17 "Lease" and the Provisions (standard) of Accounting 14 "Lease".

Keywords: rent, leasing, lessor and leaseholder, standard, accounting and management, machine-building.

Постановка проблеми. Метою статті є дослідження системи управління орендними операціями на підприємствах машинобудування на основі міжнародних та національних стандартів обліку. Наукове дослідження зосереджено на основних положеннях, якими потрібно керуватися орендодавцю та орендарю при здійсненні орендних операцій.

Питання невідповідності положень, які регулюють орендні відносини сьогодні в Україні, досліджуються ретельно, особливо проблеми оподаткування орендних операцій згідно з Податковим кодексом України [1], який вступив в дію з 01.01.2011р. Такі дослідження представлені в більшості у формі статей спеціалізованих періодичних видань. Це пов'язано в першу чергу з тим, що ці відносини регулюються кількома нормативними документами одночасно, що приводить до виникнення колізій. О. Байдиком та С. Головим проаналізовано методику бухгалтерського обліку орендних операцій на основі вимог національних П(С)БО [6, 7]. М. Ляшенко розглянуто проблеми, що виникають в бухгалтерському обліку, при адаптації до міжнародних стандартів [8].

Результати. Оренда як один із способів фінансування господарської діяльності дуже поширена в економічно розвинених країнах. У випадку, якщо фізичній чи юридичній особі бракує вільних обігових коштів, вона може використати такий спосіб фінансування господарської діяльності як оренда.

Між двома стандартами — М(С)БО 17 та П(С)БО 14 — відмінностей небагато, якщо не зважати на те, що зміст М(С)БО 17 є докладнішим, так як термінологія, що трактується в національних стандартах є не завжди зрозумілою через її новизну, важкість трактування перекладу, через введення в обіг термінів, які замінюють українські відповідники чи доповнюють вже існуючі терміни вітчизняного законодавства.

Положення міжнародного стандарту використовується як основа для розкриття основного

змісту національного, але треба обов'язково враховувати особливості обліку безпосередньо в Україні. МСБО це синтез стандартів різних країн, за допомогою яких розкривають якомога більше нюансів обліку в міжнародних масштабах.

Відсутність вимоги до відповідності П(с)БО до МСБО має об'єктивні причини:

1. МСБО орієнтовані в першу чергу на великі транснаціональні корпорації і компанії, акції яких котуються на фондових ринках;
2. МСБО — це в деякій мірі “компроміс” між системами бухгалтерського обліку різних країн;
3. МСБО розроблені з урахуванням певного рівня економічного і соціально-культурного розвитку.

В Україні існує певна термінологічна розбіжність у трактуванні термінів “лізинг” і “оренда”. Так, у П(с)БО 14 [5] вживається тільки таке поняття, як “оренда”, Закон України “Про фінансовий лізинг” [3] застосовує виключно поняття “лізинг”, а в Податковому кодексі обидва терміни вживаються як ідентичні. Тобто здається, що в існують дві різні операції — оренда і лізинг, оподаткування яких ідентичне. Але характеризуючи операцію з надання деякого активу в тимчасове користування, мова повинна йти про оренду.

В П(с)БО 14 викладені методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів. Для цілей визначення питань оподаткування таких операцій необхідно керуватися Податковим кодексом України.

Відзначимо, що П(с)БО 14 обов'язкове до застосування всіма підприємствами, установами, організаціями та іншими юридичними особами.

У випадку виникнення питань щодо обліку орендних операцій та їх детального аналізу необхідно звертатися до МСБО 17 [9], що ґрунтується на цілком законних підставах — в ст. 1 Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” [4] вказується, що принципи і методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності не повинні суперечити міжнародним стандартам.

Порівняємо визначення оренди, наведені в нормативних документах табл. 1.

Таблиця 1

Визначення терміну “оренда” відповідно до нормативних документів

П(с)БО 14	М(С)БО 17	ПКУ
Оренда — угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку.	Оренда — це угода, згідно з якою орендодавець передає орендареві в обмін на платіж або ряд платежів право користування активом протягом погодженого періоду часу.	Лізингова (орендна) операція — господарська операція (крім операцій з фрахтування (чартеру) морських суден та інших транспортних засобів) фізичної чи юридичної особи (орендодавця), що передбачає надання основних фондів у користування іншим фізичним чи юридичним особам (орендарям) за плату та на визначений строк.

Порівнюючи визначення оренди, з одного боку, схожими моментами є: передбачається строкове і платне користування активами, причому надання цих активів не має систематичного характеру. З іншого боку, наявні деякі відмінності — згідно з П(с)БО 14 об'єктами оренди

визначаються необоротні активи. Як відомо, до складу необоротних активів входять основні засоби, нематеріальні активи та інші необоротні матеріальні активи, отже, їх можна здавати і брати в оренду. У відповідності до МСБО 17 об'єктом оренди є актив, що включає як необоротні, так і оборотні активи. У той же час у ПКУ передбачено проведення орендних операцій тільки з основними фондами. Тобто існує розбіжність щодо визначення об'єктів оренди.

У П(С)БО 14 передбачено два види оренди: операційна і фінансова. Критерії розподілу даних видів оренди базуються на тому, якою мірою ризику і винагороди, пов'язані з правом власності на орендований актив, стосуються орендодавця і орендаря.

Обґрунтування поняття “ризиків і вигоди” можна знайти в §7...§12 МСБО 17, в якому спеціально застерігається, що не умовами договору визначається характер оренди, — фінансова вона чи операційна, — а змістом угоди. Тобто об'єкт оренди відображається на балансі того підприємства, яке отримує економічну вигоду від його використання, а не того, якому цей об'єкт формально належить.

З позиції бухгалтерського обліку оренда кваліфікується як фінансова у тих випадках, коли всі ризики і вигоди, пов'язані з правом користування і володіння активом, передані орендарю. Ризики включають можливість збитків від простоїв або технічної застарілості та коливань у надходженнях унаслідок зміни економічних умов. Винагороди можуть бути представлені у формі очікування рентабельного функціонування протягом строку економічної експлуатації активу та прибутку від зростання вартості або реалізації ліквідаційної вартості (§7 МСБО).

Порівняємо визначення фінансової оренди, наведені в ПКУ, П(с)БО та МСБО (табл. 2).

Таблиця 2

Визначення терміну “фінансова оренда” відповідно до нормативних документів

П(с)БО № 14	М(С)БО №17	ПКУ
Фінансова оренда — оренда, яка передбачає передачу орендарю всіх ризиків і вигод, пов'язаних з правом користування і володіння активом.	Фінансова оренда — це оренда, за якою передаються в основному всі ризики та винагород щодо володіння активом. Право власності може з часом передаватися або не передаватися.	Фінансовий лізинг (оренда) — господарська операція, що здійснюється фізичною або юридичною особою і передбачає передачу орендарю майна, яке є основним засобом згідно з цим Кодексом і придбане або виготовлене орендодавцем, а також усіх ризиків та винагород, пов'язаних з правом користування та володіння об'єктом лізингу.

На підставі вищевикладеного можна дійти висновку, що в Податковому кодексі конкретизується об'єкт обліку та безпосередньо суб'єкти орендних відносин. На відміну від ПКУ в стандартах акцент ставиться на відносинах, що виникають між учасниками оренди.

Що стосується механізму проведення операції з фінансової оренди, то така оренда поділяється на пряму фінансову оренду і оренду за типом продажу. Також в даному контексті враховується, чи є виробником об'єкта оренди орендодавець.

У п.10 П(С)БО 14 визначено, що орендодавець відображає в бухгалтерському обліку наданий у фінансову оренду об'єкт як дебіторську заборгованість орендаря в сумі мінімальних орендних платежів та негарантованої ліквідаційної вартості за вирахуванням фінансового доходу, що підлягає одержанню, з визнанням іншого доходу (доходу від реалізації необоротних активів).

Відповідно до §36 МСБО 17 орендодавцям слід визнавати активи, утримувані за угодами про фінансову оренду у своїх балансах і подавати їх як дебіторську заборгованість за сумою, що дорівнює чистим інвестиціям в оренду, де чисті інвестиції в оренду — це валові інвестиції в оренду, дисконтовані за відсотковою ставкою, припустимою при оренді.

Для того щоб відобразити передачу об'єкта оренди орендарю, необхідно визначити валові й чисті інвестиції в оренду, а також теперішню суму валових інвестицій.

Крім прямої фінансової оренди існує оренда типу продажу. Її специфіка полягає в тому, що в ролі орендодавця виступає виробник об'єкта оренди.

Основною відмінністю оренди типу продажу від фінансової є те, що в орендодавця з'являється прибуток або збиток від реалізації. Саме цей факт приводить до думки, що оренду типу продажу взагалі не можна зарахувати до складу фінансової, а виділити як окремий вид оренди. Саме такої думки дотримуються деякі економісти. При фінансовій оренді орендодавець надає об'єкт оренди орендарю за вартістю, яка дорівнюється собівартості (залишковій вартості) такого об'єкта, а при оренді типу продажу здебільшого виробники (їх дилери) — орендодавці надають орендарям об'єкт оренди за вартістю, що перевищує собівартість такого об'єкта, тим самим отримуючи, крім фінансового доходу, ще й прибуток від продажу такого об'єкта. При прямій фінансовій оренді визнавати інший дохід (дохід від реалізації необоротних активів) та інші витрати (собівартість реалізованих необоротних активів) не треба.

Операційною орендою визнається будь-яка інша оренда, відмінна від фінансової. Якщо прямо дотримуватись логіки МСБО, оренда кваліфікується як операційна в тому випадку, коли в основному всі ризики і вигоди, пов'язані з правом власності, не передаються орендарю.

Порівнясно визначення оперативної оренди, наведені в чинному законодавстві, з визначенням, наведеним у П(С)БО та МСБО (табл. 3).

Таблиця 3

Визначення терміну “операційна оренда” відповідно до нормативних документів

П(с)БО № 14	М(С)БО №17	ПКУ
Операційна оренда — оренда, відмінна від фінансової	Операційна оренда — це будь-яка інша оренда, крім фінансової. Оренда класифікується як операційна оренда, якщо вона не передає в основному всі ризики та винагороди щодо володіння.	оперативний лізинг (оренда) — господарська операція фізичної або юридичної особи, що передбачає передачу орендарю основного фонду, придбаного або виготовленого орендодавцем, на умовах інших, ніж ті, що передбачаються фінансовим лізингом (орендою);

Аналізуючи дані таблиці можна зробити висновок, що у відповідності до нормативних документів регулювання операційною орендою, конкретного її визначення немає, а визначається способом від супротивного, тобто все, що не включається у визначення фінансової оренди, можна віднести до операційної. На нашу думку, це ускладнює роботу бухгалтерів, так як спочатку потрібно звернутись до визначення фінансової оренди, а також до умов, які її визначають. Це займає більше часу, ускладнює роботу бухгалтера.

Методика відображення орендних операцій в обліку залежить від ряду факторів: в першу чергу — це облік у орендодавця та орендаря; нарахування амортизації; чи є оренда основним видом діяльності орендодавця, чи вважається операційною; на які цілі орендується об'єкт; в які строки проходить оплата; хто з учасників оренди проводить ремонт об'єкта оренди та ін. При

здійсненні орендних операцій потрібно визначити данні фактори для розуміння їх сутності та досягнення прозорості в змісті самих операцій.

Бухгалтерський облік фінансової оренди в орендаря на прикладі підприємств машинобудування (табл. 4).

Таблиця 4

Відображення в бухгалтерському обліку операцій оренди майна у орендаря

Облік об'єкта оренди	Вартість об'єкта оренди орендар відображає на позабалансовому рахунку 01 "Орендовані необоротні активи" відповідно до акта приймання-передачі.
Сплата орендних платежів	Орендні платежі відповідно до договору відображають у складі витрат звітного періоду (п. 9 П(С)БО 14). Якщо підприємство є виробничим, то, відповідно до п. 15.4 П(С)БО 16 відносять на рах. 91 "Загальновиробничі витрати", які підлягають розподілу. Витрати на оренду слід відображати за фактом нарахування (щомісяця, щокварталу — залежно від умов договору), незалежно від оплати. Облік витрат на ремонт та поліпшення орендованого об'єкта.
Ремонт	Всі види поліпшення орендованих основних фондів здійснюється відповідно до ст.144.1 та ст.146.12 ПКУ (сума витрат, що пов'язана з ремонтом та поліпшенням об'єктів основних засобів, у тому числі орендованих, у розмірі, що не перевищує 10 відсотків сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів на початок звітного року, відноситься до витрат того звітного податкового періоду, в якому такі ремонт та поліпшення були здійснені). Виділяють дві категорії обліку ремонтів: 1. Ремонти, які здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані і ніяких додаткових економічних вигод підприємству не приносять (поточний ремонт та технічне обслуговування). У такому разі, слід керуватися п. 15 П(С)БО 7 "Основні засоби" і відносити такі витрати до витрат звітного періоду. 2. Ремонти, які принесуть у подальшому додаткові економічні вигоди (капітальний ремонт, модернізація, поліпшення об'єкта). Облік таких ремонтів за фінансовою орендою регламентує п. 6 П(С)БО 14 "Оренда". Витрати з ремонту спочатку слід капіталізувати на субрахунку 152 "Придбання (виготовлення) основних засобів". Надалі такі витрати збільшать балансову вартість об'єкта та будуть амортизуватися в його складі (п. 6 П(С)БО 14 "Оренда"). Нарахування амортизації в бухгалтерському обліку призупиняється на період реконструкції, модернізації, дообладнання та консервації об'єкта згідно із п. 23 П(С)БО 7 "Основні засоби".
Амортизація	Амортизація об'єкта фінансової оренди нараховується орендарем протягом періоду очікуваного використання активу. Відповідно до п.153.7 ст.153 ПКУ орендар включає амортизує об'єкт фінансового лізингу у порядку, передбаченому для придбання ОФ за правилами, які встановлено ст.144...146 ПКУ.
Повернення об'єкта	Списується вартість об'єкта оренди з позабалансового рахунка. У випадку, якщо капітальний ремонт здійснював орендар без згоди орендодавця, то при поверненні об'єкта оренди орендодавцю неамортизовану частину таких витрат у місяці, наступному за місяцем повернення (п. 28 П(С)БО 7), слід віднести одразу на рах. 977 "Інші витрати звичайної діяльності" — орендар не має права вимагати від орендодавця компенсації понесених витрат.

Бухгалтерський облік фінансової оренди в орендодавця на прикладі підприємств машинобудування (табл. 5).

Таблиця 5

Відображення в бухгалтерському обліку операцій оренди майна у орендодавця

Облік об'єкта	Якщо надання майна в оренду — основний (єдиний) вид діяльності підприємства, доходи обліковуються в складі "Доходу від реалізації робіт і послуг" (рахунок 703). В інших випадках такий дохід вважається "Операційним доходом" (рахунок 713). Орендодавець відображає дебіторську заборгованість, що дорівнює сумі чистих інвестицій в оренду (§36 МСБО 17), тобто в сумі мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості за вирахуванням фінансового доходу, що підлягає отриманню. Одночасно залишкова вартість об'єкта фінансової оренди виключається з балансу орендодавця з відображенням у складі інших витрат. Відображати доходи та витрати за операціями надання майна в оренду слід у відповідному звітному періоді або у періоді можливого отримання економічної вигоди.
Ремонт	У випадках, передбачених договором оренди, орендодавець зобов'язаний проводити капітальний ремонт об'єкта. Але у договорі може бути вказане і інше.
Амортизація	Вартість і нарахування амортизації об'єкта операційної оренди відображається орендодавцем на рахунках бухгалтерського обліку класу 1 "Необоротні активи".

Податкування операцій лізингу (оренди) на підприємствах машинобудування здійснюється в такому порядку:

1. Передача майна в оперативний лізинг (оренду) не змінює податкових зобов'язань орендодавця та орендаря. При цьому орендодавець збільшує суму доходів, а орендар збільшує суму витрат на суму нарахованого лізингового платежу за наслідками податкового періоду, в якому здійснюється таке нарахування;

2. Передача майна у фінансовий лізинг (оренду) для цілей оподаткування прирівнюється до його продажу в момент такої передачі. При цьому орендодавець збільшує доходи, а орендар включає вартість об'єкта фінансового лізингу (без урахування процентів, нарахованих або таких, що будуть нараховані, відповідно до договору) до складу основних засобів з метою амортизації, за наслідками податкового періоду, в якому відбувається така передача.

У разі якщо в майбутніх податкових періодах орендар повертає об'єкт фінансового лізингу орендодавцю без придбання такого об'єкта у власність, така передача прирівнюється для цілей оподаткування до зворотного продажу орендарем такого об'єкта орендодавцю за ціною, яка визначається на рівні суми лізингових платежів у частині компенсації вартості об'єкта фінансового лізингу, що є несплаченими за такий об'єкт лізингу на дату такого повернення.

Якщо учасником орендних відносин є фізична особа, виникає питання використання єдиного соціального внеску (ЄСВ). Ст. 7 Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" [2] не містить у переліку доходів, які обкладаються ЄСВ, такого виду доходів, як нарахована орендна плата. Одночасно с тим включає такий вид доходів, як винагороду фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за договорами цивільно—правового характеру. На підставі цього можна дійти висновку: доходи у вигляді орендної плати не є базою для нарахування ЄСВ.

Відповідно до ПКУ сплата податків та зборів в результаті проведення орендних операцій здійснюється: (табл. 6)

Таблиця 6

Основні податки та збори, які сплачують суб'єкти орендних відносин

Критерій	Характеристика
Податок на прибуток	<p>Порядок оподаткування операції фінансового лізингу як операцій особливого виду, регулюється нормами ст. 153.7 ПКУ.</p> <p>Передача майна в оперативний лізинг (оренду) не змінює податкових зобов'язань орендодавця та орендаря. При цьому орендодавець збільшує суму доходів, а орендар збільшує суму витрат на суму нарахованого лізингового платежу за наслідками податкового періоду, в якому здійснюється таке нарахування.</p>
ПДВ	<p>Відповідно до ст.14.1.191 ПКУ операції із передачі майна за договором фінансового лізингу прирівнюються до операцій з постачання товарів.</p> <p>Дата виникнення податкового кредиту у лізингодержувача встановлена ст.198.2 ПКУ — у лізингодержувача право на податковий кредит на об'єкт фінансового лізингу виникає в момент фактичного отримання такого об'єкта від лізингодавця.</p> <p>Частина лізингового платежу, яка складається з процентів та комісій у межах договору фінансового лізингу згідно п. 196.1.2 ст.196 не є об'єктом оподаткування ПДВ.</p> <p>Податкове зобов'язання нараховується за ставками, які передбачені ст.193.1 ПКУ) з урахуванням перехідних положень: в 2011...2013 році — ставка податку становить 20 %; з 2014 року — ставка податку становить 17 %.</p>
ПДФЛ	<p>Оподаткування податком на доходи фізичних осіб доходу від надання в оренду (суборенду) фізичною особою юридичній особі чи фізичній особі-підприємцю регулюється згідно з п. 164.2 ст. 164 ПКУ: до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку включається дохід від надання майна в лізинг, оренду або суборенду, визначений у порядку, встановленому п. 170.1 ст. 170 ПКУ . Відповідно до ст. 763 ПКУ податковий агент, який нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок із суми такого доходу за його рахунок, використовуючи ставку податку, визначену в ст. 167 ПКУ (15 %, або 17 %).</p>
Страховання предметів лізингу	<p>Витрати на страхування предметів лізингу регламентуються ст.140.1.6 Податкового Кодексу і можуть бути включені до складу витрат лізингодержувача, якщо це передбачено договором фінансового лізингу.</p>

Висновки. В результаті дослідження питань управління та обліку орендних операцій в вітчизняній та міжнародній теоріях встановлено, що норми, викладені у П(с)БО, не співпадають з окремими положеннями міжнародних стандартів.

В такому випадку потрібно якомога відповідальніше підходити до конкретних визначень, щоб мінімізувати ризик недостовірного відображення таких операцій в робочих документах та звітності підприємств машинобудування. На сьогоднішній день учасникам орендних операцій в

більшості випадків краще керуватись міжнародними стандартами. Адже відповідність національних нормативних документів орендних операцій до міжнародних сприяє уніфікації нормативних документів в цілому.

Начальним фактором функціонування ринку є комерційна діяльність. Виникли досить неоднорідні ринки, що володіють різними товарно-матеріальними ресурсами, інфраструктурою, торговельним обслуговуванням, кадровим потенціалом. Ринкові процеси й комерція тісно взаємозалежні між собою.

Зміни в ринковій середовищі супроводжуються змінами й у комерційних діях. Отже, комерція повинна мати автономність і вміти адаптуватися до вимог ринку. Перетворення, проведені в торгівлі й комерції, не можуть не враховувати ряду обставин. По-перше, економічні зміни, що відбуваються, особливості перехідного періоду, менталітет і купівельна поведінка населення. По-друге, усі елементи макро- і мікросередовища повинні працювати як єдиний і злагоджений механізм, що діє в нових умовах господарювання.

Література:

1. Податковий кодекс України від 11.10.2011 № 2755–17 — Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
2. Закон України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування” від 01.10.2011р. №.2464—17. — Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
3. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.97 р. №723/97—ВР. — Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 07.08.2011р. № 996—14 — Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
5. П(С)БО 14 — Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 "Оренда", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. №181. — Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
6. Байдык О. МСБО 17 и П(С)БУ 14 — Нюансы практического применения в бухгалтерском учете / О. Байдык // Бухгалтерский учет и аудит, № 8, 2002.
7. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі. Практичний посібник. — К.: Лібра, 2004. — 880 с.
8. Ляшенко М. Бухгалтерський облік: Облік орендних операцій по МСБО: Школа бухгалтера № 1 (17.1.2005) — Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua/show/3cid02.html>
9. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2001: зміни та доповнення. /Перекл. з англ. за ред. С.Ф.Голова. — К.: Федерація професійних бухгалтерів України, 2001. — 224 с.

References

1. Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 11.10.2011 [Tax Code of Ukraine of 10.11.2011] # 2755–17 — Available at: <http://rada.gov.ua>
2. Zakon Ukrainy “Pro zbir ta oblik yedynoho vnesku na zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia” vid 01.10.2011r. [Law of Ukraine "On the Collection and Accounting of a Unified State Social Insurance" of 01.10.2011r.] #.2464—17. — Available at : <http://rada.gov.ua>
3. Zakon Ukrainy «Pro finansovi lizynh» vid 16.12.97 r. [Law of Ukraine "On Financial Leasing" of 16.12.97] #723/97—VR. — Available at : <http://rada.gov.ua>
4. Zakon Ukrainy «Pro bukhghalterskyi oblik ta finansovu zvitnistv Ukraini» vid 07.08.2011r. [Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine" of 07.08.2011] # 996—14 — Available at : <http://rada.gov.ua>
5. P(S)BO 14 — Polozhennia (standart) bukhghalterskoho obliku 14 "Orenda", zatverdzhene nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 28.07.2000 r. [Accounting Regulation (Standard) 14 "Leases",

approved by the Ministry of Finance of Ukraine of 28.07.2000] #181. — Available at : <http://www.minfin.gov.ua/>

6. Baydyk O. MSBO 17 i P(S)BU 14 — Nyuansy prakticheskogo primeneniya v buhgalterskom uchete [The Nuances of the Practical Application in Accounting] / O. Baydyk // Accounting and Audit, # 8, 2002.
7. Holov S.F., Kostiuchenko V.M. Bukhhalterskyi oblik za mizhnarodnymy standartamy: pryklady ta komentari. Praktychnyi posibnyk. [Accounting according to International Standards: Examples and Comments. Practical Guide.] — Kyiv, 2004. — 880 pp.
8. Liashenko M. Bukhhalterskyi oblik: Oblik orendnykh operatsii po MSBO: Shkola bukhhaltera # 1 (17.1.2005) [Accounting: Accounting for Leases in IAS: Bookkeeper school number 1 (17/01/2005)] — Available at : <http://www.dtk.com.ua/show/3cid02.html>
9. Mizhnarodni standarty bukhhalterskoho obliku 2001: zminy ta dopovnennia [International Accounting Standards 2001: changes and amendments] / Transl. from English and edited by S.F.Holov. — Kyiv, 2001. — 224 pp.

Рецензент д-р екон. наук, проф. Одес. нац. політехн. ун-та Філіппова С.В.

Надійшла до редакції 12 вересня 2011 р.